

a jejich dítětem zmizela a ohlásila, že je v emigraci. Jana to zlomilo. Viditelně trpěl a stále je toužil uvidět, přesto že se zabydlili až v Austrálii. V totalitním státě však bylo možné je navštívit jen pod podmínkou, že by se nechal penzionovat. Nakonec se s tím, již šedesátník, smířil. Jan pobyl v Melbourne několik měsíců a byl zpočátku šťasten. Avšak jeho citlivá duše a jiný svět jej nakonec přiměly k návratu domů.

Neuběhly ani dva roky a vše změnil listopad 1989. Jan se vrátil na ústav s menším úvazkem a dal se znovu do experimentální práce. A dostalo se mu uznání. Na evropském Fyziologickém kongresu v Praze bylo na jeho počest uspořádáno sympozium o jeho slavném servotonometru. Lékařská fakulta a Masarykova univerzita jej ocenily pamětními medailemi. Neminula jej ani prestižní Cena Města Brna.

Profesor Jan Peňáz se však s věkem pomaličku jakoby vytrácel. Těžce jej postihla

smrt manželky, jeho celoživotní opory. Na ústav chodil méně a méně, okruh jeho přátel se zužoval. Nápadně to připomínalo Havlovo Odcházení. Jeho křehké zdraví se hlásilo čím dál hlasitěji. Obtížně chodil, stěžoval si na třes rukou, hlava však stále čistá. Uzavíral se ve svém fečkovickém bytě a pokoušel se ještě zdokonalit svůj servotonometr. Utěšovala jej hudba a denní kontakt s dcerou na opačné straně zeměkoule díky Skype.

Pak ve svém osamění skončil. Jeho zbylí spolupracovníci a vrstevníci se o tom dozvěděli až teprve po roce. Na fakultě, kde profesor Jan Peňáz strávil celý život, se neobjevil obvyklý černý prapor, který by si tak zasloužil. Zanechalo to jistou hořkost. Avšak zůstává po něm trvalá vzpomínka na příkladně vzdělaného, laskavého, krásného člověka.

Pavel Bravený

Profesor Vítězslav Horn zemřel

Dne 21. března 2016 zemřel v Brně ve věku osmdesáti sedmi let emeritní profesor lékařské fakulty MUDr. Vítězslav Horn, DrSc. Narodil se 3. března 1929 v Jihlavě jako druhý syn ředitele a primáře jihlavské nemocnice MUDr. Vítězslava Horna (1893–1965, původně se jmenoval Viktor) a vnučky podnikatele Carla Löwa, který vlastnil velkou textilní továrnu v Heleníně a Malém Beranově u Jihlavy. Anna Hornová (1903–1986) byla Rakušanka a zprvu neuměla česky, ale za nacistické okupace se projevila jako statečná vlastenka. Primář Horn, aktivní člen Sokola, byl činný i politicky: studoval sice v Praze, ale v Brně, kde byl po promoci na praxi, založil Spolek československých mediků a v Jihlavě celé roky usiloval o změnu německého rázu města

a části jeho okolí. Za války byl celých šest let vězněn, nejdéle v Buchenwaldu. Jako představitel předúnorové buržoazie byl Hornův tatínek pronásledován i po únoru. Byl dán na tzv. dovolenou s čekatelným a posléze byla zabavena i velká vila, kterou si v Jihlavě postavil.

Profesor Horn napsal o svém životě, vědecké činnosti a překážkách, které musel kvůli svému buržoaznímu původu překonávat, obsáhlou knihu *Jak jsem přežil – Život českého lékaře* (Brno 2002, 267 stran), která v trochu pozměněné verzi vyšla i v němčině (*Wie ich überlebt habe*, 2005). Hornovým hlavním oborem byla osteologie (nauka o kostech), součást ortopedie. Později se Horn zabýval zejména nádory kostní tkáně. Byl autorem nebo spoluautorem desítek

odborných prací a jeho monografie *Kostní tkáň – morfologie a funkce*, kterou předložil jako disertaci k doktorátu věd, byla přeložena do angličtiny (1980) a vzbudila značný zájem odborné veřejnosti. Byl také členem mezinárodní pracovní skupiny pro kostní nádory se sídlem v Heidelbergu a členem podobné skupiny odborníků ze socialistických států. V Brně založil a vedl Centrum pro registraci kostních nádorů. Poněvadž se nijak nepodílel na dění roku 1968, mohl Horn v letech normalizace volně vyjíždět na přednášky, konference a schůze, ale i na dovolené do západní Evropy. To bylo v době, kdy mnozí odborníci vyhození z vysokých škol a vědeckých ústavů měli zákaz jakýchkoli cest do zahraničí, nesměli publikovat a přednášet a byli i jinak perzekvováni.

Hornovu odbornou činnost a její význam musí zhodnotit jiní, já jsem znal Vítězslava Horna jinak. Jsem také jihlavský rodák a pamatuji jej už z dětství, ze So-

kola a Junáka. Maturoval jsem na stejném gymnáziu a o Hornových vzpomínkách Jak jsem přežil jsem několikrát psal, především v regionálním tisku. Chválil jsem, jak živě a se zajímavými podrobnostmi umí vyprávět o svých předcích i celém životě, ale kritizoval jsem tiskové a pravopisné chyby, nesprávně uváděné letopočty, věcná pochybení např. ve vzpomínkách na válečná léta a některá Hornova politická stanoviska. Masarykův a Benešův boj za samostatnost pokládá Horn za omyl, lépe by nám prý bylo v nějaké federativní době Rakouska-Uherska, o Chartě 77, tak důležité pro obraz naší země v očích intelektuálů západních zemí, soudí, že se v ní angažovali především komunisté zkompromitovaní v padesátých letech, kteří vsadili na špatnou kartu a potom se usilovně drali zpátky do strany. Termín *sametová revoluce* dává Horn do uvozovek a všechny události listopadu 1989 jsou podle něho jen výsledkem domluvy disentu s komunistickou mocí. Podobné názory má nebo měl také Petr Cibulka. V poslední době, kdy už byl nemocen, publikoval Horn některé své úvahy o naší současnosti na internetu.

Hornova knížka přináší cenné osobní svědectví o minulém století a nic na tom nemění fakt, že s některými autorovými postoji a jeho názory na lidi, s nimiž se v životě setkal, lze polemizovat. Vítězslav Horn nikdy nebyl členem žádné politické strany a byl mužem pevného charakteru, který na své životní dráze nikdy nevolil postranní a protekční cesty. Přes nepřízeň doby – do roku 1989 nesměl např. přednášet studentům – se jeho práce prosadily jak doma, tak v zahraničí a jako vědci i jako lékaři mu nepochybně patří významné místo v dějinách lékařské fakulty i celé univerzity.

Jiří Rambousek